

בגן של רבנו ז"ל

בגן של רבנו כנגד ג"ן פרשיות שבתורה, בעזרת השם יתברך נשתדל להכניסכם בגנו של רבנו, ולסיים על הסדר את כתביו של רבנו נחמן מברסלב ז"ל סימן אחר סימן כך שבסוף השנה הזאת תזכו לסיים, או אפילו בחלקם כתביו של רבנו ז"ל, השם יהיה בעזרכם ובעזרי

פרשת קרח

קיצור ליקוטי מוהר"ן

שיחות מוהר"ן

אות - קכא

סימן ל'

פעם אחד הוכיח אותנו להתפלל ככוונה ובכוונות כמבואר בספריו (רנא) הרבה שצריכין להכריח עצמו מאד לתפלה ולהתפלל בכל כוחו. ואמר: שתפלה שלכם בכח הוא כמו שמשכתי אני את החבל עם האנקיר כשהייתי על הספינה. היינו בהיותו על הספינה היה פעם אחד בשעת הדחק שהיו מכריחים את כל אנשי הספינה שימשכו בכל כוחם את החבל הנ"ל והייתי מושך בכל כוחי החבל אבל באמת לא הכנסתי שום כח, רק היה לפני. כי הוכרחתי להראות לפניהם כאלו אני מושך בכל כחי. כך הוא התפלה שלכם בכח ובכוונה. כלומר שעדיין אין אנו מכניסין כל כוחנו באמת לתוך התפלה:

אות - קכב

שמעתי בשמו שאמר שאם לא היה ממתין בבטחון לישועת ה' כבר היה איש נוסע ומטולטל כמו כל הנוסעים ומטולטלים עצמם בשביל הפרנסה כנהוג עכשיו. והכוונה כי אמר זאת לענין הנהגת הבית בפרנסה ומלבושים ושאר צרכי הבית שעל פי רב חסר לאדם הרבה. כגון, לזה חסר מלבוש פשוט, ויש שחסר להם מלבושים חשובים או דירה וכו'. שצריכין להמתין לישועת ה' ולבלי לדחוק את השעה (ערובין ג): למלאות החסרון תכף ומיד. רק צריכין להמתין עד ירחם ה':

ואמר על עצמו ענין הנ"ל שאם לא היה ממתין, כגון כשהיה חסר לו איזה דבר, אם היה דוחק את השעה שיהיה דווקא תיכף, היה צריך ללוות לעצמו ולהיות בעל חוב עד שהיה מוכרח להיות נוסע ומטולטל. כמו שאנו יודעים ענין הנוסעים שהם מוכרחים תמיד ליסע על המדינה מחמת שהם תמיד בעלי חובות:

וענין זה צריכים לידע מאד. וצריכין ללמוד עצמו להרגיל את עצמו בזה מאד. כי לכל אדם חסר הרבה אפילו בעלי בתים ועשירים גדולים, מכל שכן מקבלים אפילו החשובים והגדולים. וצריך לזה להסתפק במעוט ולהנהיג ביתו כפי השעה והזמן. ואם נדמה לו שצריך מלבוש או לאשתו ובניו (רנב) אף על פי שמוכרח לו אל ידחק השעה ללוות ולהקיף ולהיות בעל חוב, אך ימתין עד שיבוא עיתו. וטוב לסבול דחק אפילו במוזנות וכל שכן במלבושים ודירות וכו' ולא להיות בעל חוב. ומוטב שיהיה בעל חוב לעצמו או לבניו במלבושים מלהיות בעל חוב להחונני או לאחרים. כי בכל עניני פרנסה צריכין להמתין עד שיבוא עתו כנוצר לעיל. כמו שכתוב (תהלים קמה טו): "עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו":

חיי מוהר"ן

שיחות וספורים וענינים שהיה אצל כל תורה ומעשה

(כה) שייך למאמר פתח רבי שמעון (סימן ס') אחר שאמר רבנו זכרוננו לברכה מאמר זה הנ"ל אמר בדרך צחות. היום אמרתי שלשה דברים שלא כדברי העולם. א) העולם אומרים שסיפורי מעשיות מסוגל לשנוה. ואני אמרתי שעל ידי סיפורי מעשיות מעוררין בני אדם משנתם. ב) העולם אומרים שמספורי דברים אינם באים לידי הריון "פון זאגין ווערט מען ניש טראגין" ואני אמרתי שמספורי דברים של הצדיק שמעורר על ידי זה בני אדם משנתם על ידי זה בא פקידת עקרונות. ג) העולם אומרים כי הצדיק האמת המפלא במעלה אין צריך למעות הרבה כי למה לו מעות, ואני אמרתי שיש התבוננות כזה שצריך לזה כל הון דעלמא:

(אמר המעתיק שמעתי בשם איש אחד מאנשי רבנו זכרוננו לברכה ששמע מפיו הקדוש לענין מה שרצונו היה שידפסו הספורי מעשיות גם בלשון טייטש שאנו מדברים בו ואמר אז שיכול להיות בנקל שאשה שהיא עקרה תקרא בהם איזה מעשה ועל ידי זה תיפקד לטובה ותזכה לבנים, עד כאן שמעתי. ויש סמיכות לזה ממה שמבאר במאמר הנ"ל שעל ידי ספורי מעשיות אלו נעשה פקידת עקרונות):

(כו) בחורף בשנת תקס"ה נסע רבנו זכרוננו לברכה למעדועדיווקע על שבת שירה לומר שם תורה כמנהגו. באותה העת היתה בתו חיה שהיתה אז בקהילה קדושה הנ"ל, והיתה חולה על העינים שגדל לה על העינים מה שקורין בילמא [יבלת], וכמעט שנסמית בעיניה. וכשבא רבנו זכרוננו לברכה למעדועדיווקע נודע לו, ואמר אז התורה ויסב אלקים הנרפסת בלקוטי א' בסימן ס"ב, שמובא שם מאמר הזהר הקדוש עלמתא שפירתא דלית לה עינין, ונתרפאה על ידי זה.

וכשבא לביתו ספר לפני זאת המעשה בעצמו, והבנתי מתנועותיו הקדושות שהיה אצלו דבר גדול ונפלא ענין זה שהמשיך לה רפואה על ידי דבור מתורתו הקדושה, כי כל מה שעבר על זרעו הקדושים נוגע עד למרחוק. כי כל מה שעובר על כל אדם יש בו נסתרות הרבה כי אין דבר לריק חס ושלום וכל הגדול במעלה יותר כל מה שעובר עליו נוגע למרחוק יותר, אבל זרעו הקדושים עצמה וגדלה מעלתם ברום גבהי מרומים כמבאר במקום אחר (לקמן תקפג), וכל מה שעבר עליהם היה בכל דבר מלחמות גדולות כי נוגע למרחוק מאד:

ג. וזה בחינת שערות שהארות המחין יוצאין בהשערות, כי השכל העליון שהוא השגת אלקות הוא מתלבש בשכל התחתון. ואלו השערות הן בחינת שעורא דאתון דאורייתא (תקון ע). כי המצוות הם חכמת הבורא יתברך שמו כי כל מצוה ומצוה יש לה שעורים אחרים וגבולים ואותיות ותבות וענינים שהם צמצומים שמצמצם בהם חכמתו יתברך שמו שזה בחינת התלבשות הנ"ל להשיג על ידם השגת אלקותו יתברך, וכל אות ואות שבתורה וכל מצוה היא בחינת צמצום הנ"ל. על פן על-ידי התורה והמצוות ממשיכין השגת אלקותו יתברך:

ד. ולזכות לשכל התחתון הנ"ל אי אפשר כי אם על-ידי שיהיה שגא בצע שישגא את הממון בתכלית השגאה. כי השכל התחתון הוא בחינת שערא אפמא (תקון ע) בחינת פת עין דהינו השחור שבעין בחינת: "שחורה אני ונאווה" (שיר השירים א' ה). כי השחרות הוא מקבץ ומצמצם כל הדברים הגדולים ונכללין ונראין בתוכו ועל-ידי זה רואין ומשיגין הדבר שרואין. פן השכל הזה הוא בחינת שחרות שמצמצם בו נאווה ויפי שבשכל העליון הנ"ל. ושערא אפמא וכן שגא בצע הוא מסטרא דמלכותא כי השכל התחתון הוא בחינת מלכות שהוא בחינת חכמה תתאה שבכל עולם ועולם שהוא מנהיג אותו העולם. אבל על-ידי אהבת ממון הוא נופל לאפמא דסטרא אחרא בחינת (תקון ע): שפתאי פתיא אפמא (פרוש בלי חרס שחר) מרה שחורה בחינת: "בעצבון תאבלנה" (בראשית ג' יז) ונופל מזה השכל לשטות וכסילות ועצבות. והקלפות והסטרא אחרא מסבבין אותו בסבובין דסטרא אחרא בחינת: "שטו העם ולקטו" (במדבר י"א ח) 'בשטותא' (זהר-הקדוש בשלח ס"ב ט"ג) להפך מהחכמה הנ"ל שמשבב והולך אחר הממון:

ה. וכל אחד לפי בחינת החכמה תתאה שיש לו כי יש בכל אחד ואחד בחינת מלכות בחינת חכמה תתאה פן צריך להמשיך לתוכה חיות. ועקר החיות הוא מאור הפנים בחינת: "באור פני מלך חיים" (משלי ט"ז טו). על פן נצטוינו "שש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך" (דברים ט"ז טז) בשביל לקבל אור הפנים המאיר בשלש רגלים, שעל-ידי זה מחיין את השכל הנ"ל שעל ידו באים להשגת אלקות. ועל-ידי השמחה בשלש רגלים זוכין לאור הפנים כי עקר אור הפנים הוא שמחה כמו שכתוב: "לב שמח ייטב פנים" (משלי ט"ו יג):

אות-צד

(המשך) והפלל פי אי אפשר לדחוק את השעה כלל כי תכף בשרוצין להתקרב להשם יתברך באמת או צריכין לזהר מאד מהריסה שלא לדחוק את השעה חס ושלום, כי רב ההרפתקאות חס ושלום, הוא רק על-ידי-זה שזה בחינת אזהרת "פן יהרסו" שהזהירם לישראל בשעת מתן תורה רק צריכין להמתין ולחכות הרבה לתשועת השם שזה בחינת 'הבא לטהר מסייעין לו אומרים לו המתן' דיקא, וצריכין להרבות רק בתפלה ותחנונים להשם יתברך וגם בזאת אסור לדחוק את השעה שירצה שיפעל בקשתו תכף שזה בחינת: 'אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום' ואם יתן השם יתברך יתן, אם לאו ימתין עוד וירבה עוד להתחנן לפניו וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, לענין חיוק התפלה, "קוה אל ה'" ואם לא נתקבלה תפלתך חזר וקוה אך אפלו בדבורי התפלה בעצמם גם בן אי אפשר לדחוק את השעה, שזה בחינת מה שהיה רוצה כל אחד שתכף שנקנס להתבודד ולפרש שיחתו לפני השם יתברך, אזי יפתח פיו ותכף ומיד ידבר דבורים הרבה לפני השם יתברך דבורים שלמים ורחמים כגחלי אש ובהתעוררות גדול ומחמת שלא כל אדם זוכה לזה, ובכל פעם נדמה להאדם שאין לו דבורים ואין לו שום התעוררות כלל, על-ידי-זה הוא מתרשל לגמרי גם מתפלה ותחנונים על בן צריכין לידע זאת היטב, כי גם זה הוא בחינת 'דוחק את השעה' פי אי אפשר להמשיך שלמות הדבורים הנ"ל כי אם על-ידי השתיקה והיחול שקדם הדבור פי צריכין תחלה לדם ולשתק רק להמתין ולהתגעגע ולכסף ולהשתוקק לחסדי ה' שישפיע לו דבורים שלמים ואחר-כך זוכה על-ידי-זה בעצמו לפרש שיחתו לפני השם יתברך בהתעוררות גדול ככל אשר עם לבבו, שזה בחינת ח"ש מ"ל בחינת עתים חשות עתים ממללות חיות אש ממללות כנ"ל.

ועין בספר "עלים לתרופה" מכתב קס"ב, שכתב שם בזה הלשון: שצריך כל אחד לילך בזה להתחיל בכל פעם לקים ענין בחינת חש"מ"ל הנ"ל, דהיינו להתחיל לשתק ולחרש לפני השם יתברך בתשוקה גדולה אליו יתברך וברחמנות גדול על עצמו שנתרחקתי כל כך, עד שאיני יודע כלל מהיכן להתחיל לדבר בבחינת: "פי אין מלה בלשוני הן ה' ידעת בלה נאלמתי לא אפתח פי וכו', כי כבר נדמה לי שהתחלתי כמה פעמים ועדין אני רחוק כל כך וכו', באשר יודע כל אחד בנפשו והשם יתברך מלא רחמים רבים תמיד ועל-פי רב יחוס עליך ויפתח פה לאלם כמוך ממש ממש כמו אלם הפותח לדבר וכמו שדברנו על פסוק "בורא נים שפתים" (עין לעיל אות ע"ז), שהשם יתברך בורא ממש מחדש נים שפתים, שנוכל לפרש שיחתנו בעצם ההתרחקות איך שהוא אפלו אם היה בן אלפים פעמים פי לגדלתו אין חקר. (המשך יבוא)

ליקוטי עצות

ערך התבודדות

- ט. צריכין לשוח ולדבר בינו לבין קונו ולעורר לבו באמת כל כך, עד שכמעט תצא נפשו, חס וחלילה, וזה עיקר שלמות ההתבודדות (ח"ב. צט):
- כ. כשהשם יתברך עוזר בהתבודדות, יוכל לפרש שיחתו לפני השם יתברך, כאשר ידבר איש אל רעהו. וצריכין להרגיל עצמו בזה, שידבר עם השם יתברך כמו שמדבר עם רבו או חברו כי השם יתברך נמצא בכל מקום כי מלא כל הארץ כבודו (שם):
- כא. טוב מאד מי שיכול לשפך שיחו לפני השם יתברך ברחמים ותחנונים, כבן המתחטא לפני אביו [שקורין פיעסטין]. ומה טוב כשיכול לעורר לבו בשיחתו עד שיבכה ויוריד דמעות, כבן הבוכה לפני אביו (שהר"ן ז):
- כב. יכולין לצעוק בקול דממה דקה בצעקה גדולה מאד ושום אדם לא ישמע כלל כי אינו מוציא שום קול לחוץ רק הוא מציר היטב הצעקה במחשבה וכו'. [עין בפנים הענין] (שם טז):
- כג. לב נשבר יקר מאד. ודע שלב נשבר ועצבות אינם ענין אחד כלל. כי עצבות היא כמו שהוא בכעס וברוגז, אבל לב נשבר הוא כבן המתחטא לפני אביו כתינוק שבוכה וקובל לפני אביו, על שנתרחק ממנו, וזה יקר וחביב לפני השם יתברך. והיה טוב שיהיה לו לב נשבר כל היום. אך מחמת שרוב בני אדם יכולין בקל לבוא מלב נשבר לעצבות שהוא מזיק מאד רחמנא לצלן, כמבואר כמה פעמים, [ועין בשמחה אות כ"ב]. על כן צריכים לייחד לו איזה שעות ביום לפרש שיחתו בלב נשבר, ואז לבד יהיה לו לב נשבר, ושאר כל היום יהיה בשמחה. ועין בשמחה ריבוי האזהרות והעצות להיות בשמחה תמיד (שם מא):

יש בני אדם הרבה כשמעינים בספרי מוסר, שמדברים מעצם גדל הפגם של החטאים ומעצם מרידת הענשים של גיהנם וכיוצא וכו', הם מתפחדים מאד. אבל הבעל דבר מתגרה בהם ומפילם על ידי זה לעצבות גדול יותר מבתחלה, עד שלפעמים נופלים על ידי זה ביותר חס ושלום, ויש שנופלים חס ושלום, כל כך עד שבאים לכפירות גמורות חס ושלום. וכל זה מחמת שלא זכו לקבל הדעת האמתית מצדיקי אמת להחיות ולחזק את עצמם ונדמה להם שכבר נשקעו בדרכיהם כל כך חס ושלום, עד שאי אפשר להם לשוב עוד, ועל בן כל מה שרואין יראת הענשים נופלים בעיני עצמן יותר ויותר, וזה עקר בחינת מלחמת עמלק שבכל דור, כמבאר בפנים אבל השם יתברך חומל על עמו ושולח עלינו הארה נפלאה על ידי צדיקי הדור מבחינת היראה של משיח, שימשיך היראה בשכל עליון כל כך עד שתגיע היראה לטובה אפלו לגרוע שבגרועים, שאפלו הרחוק מאד מאד יהיה לו דעת אמתית להבחין האמת, שגם הוא יש לו תקוה כי רחמיו יתברך רבים מאד. ועל בן בודאי לא יפל על ידי יראת הענש אדרכא, מיראת הענש יחזק את עצמו למצא בעצמו נקודות טובות ולשמח את עצמו במה שהוא מורע ישראל על כל פנים. ודיקא על ידי יראת הענש יבוא לשמחה גדולה, פי יראת הענש תכריחהו לקים דברי הצדיקים אמתיים שמזהירים מאד את הגרוע שבגרועים, שיתחזק את עצמו בשמחה תמיד על פי דרכי עצותיהם הקדושות. ובודאי צריכין אנהנו להתירא מאד לשמע לדבריהם האמתיים ולקיים באמת, ועל בן בסוף התוכחה שהוא יראת הענש כתיב, תחת אשר לא עבדת את האלקים בשמחה, נמצא שצריכין להתירא מאד מיראת הענש, עד אשר יתחזק על ידי זה לקים דברי הצדיקים אמתיים שמזהירים את הגרוע שבגרועים לשמח את עצמו בנקודות טובות שמוצא בו עדין ולעבד את השם בשמחה (שם אות י"ז כ)

ספר המידות

ערך התנשאות

- כ. אין אדם נעשה מפורסם אלא אם כן הקדוש ברוך הוא מופיע עליו מלמעלה:
- כא. ההתנשאות בא על ידי הבטחון שבשעת צרה:
- כב. מי שיש לו שכל, בודאי ירום במהרה:
- כג. כשהצדיק נתרום, אזי העולם תמהים עליו:
- כד. מי ששונא גזל, עולה לגדולה:
- כה. על ידי חכמה או הצלחה נעשה מפורסם:
- כו. אדם - שאומות העולם נותנין לו מתנות, ידע שהתנשאות שלו נכונה מאת השם יתברך:
- כז. על ידי אמירת תהלים נתרום:
- כח. כשנתנשא אדם, הוי כאלו היום נולד:
- כט. על ידי זכירת שמות עבודה זרה אינו מתנשא:
- ל. על ידי למוד אגדה בלילה מתנשא:
- לא. התנשאות בא על ידי ששונאים שקר:
- לב. על ידי אהבת צדיקים מתנשא:
- לג. על ידי עבדות בדעת, לא כמצות אנשים מלומדה, בודאי יתנשא:
- לד. התנשאות בא על ידי דבורים:
- לה. גם על ידי הכנעה:
- לו. על ידי קדוש השם האדם נתרום:
- לז. התנשאות בא על ידי רחמנות:
- לח. על ידי אמונה הוא מושל על בעלי גאווה:
- לט. מי שמעמיד דין שאינו הגון, לסוף שיפל ביד שופטי אומות:
- מ. על ידי תוכחה לשם שמים זוכה להתנשאות:
- מא. על ידי בנין שבונה בארץ ישראל, זוכה להתנשאות:
- מב. על ידי כבוד התורה זוכה להתנשאות:
- מג. לאו בכל עת יכול אדם להנהיג נשיאותו, כי לפעמים בא עת, שאין לעת הזאת חיות כי אם מנשיא אחר:
- מד. מי שנשא אותו הקדוש ברוך הוא, תנהג בו כבוד ותלך אצלו:
- מה. התנשאות של האדם היא טובת השעה: